КЗ «Обласна універсальна наукова бібліотека ім. О. Ольжича»
Житомирської обласної ради
Науково-методичний відділ

Освітні книгозбірні Житомирщини: історичні витоки та тенденції розвитку

*(*з історії бібліотек навчальних закладів Житомирщини*)*

Житомир 2026

Освітні книгозбірні Житомирщини: історичні витоки та тенденції розвитку (з історії бібліотек навчальних закладів Житомирщини): методичне видання / уклад. О. В. Костюченко. - Житомир: ЖОУНБ імені Олега Ольжича, 2026. - 20с.

У статті досліджено історію та основні етапи розвитку бібліотек навчальних закладів Житомира, їхню роль в освітньому процесі та культурному житті міста. Розкрито значення бібліотек у формуванні читацької культури та збереженню книжкових фондів.

Бібліотеки навчальних закладів Житомира є важливою складовою історії міста та його освітньо-культурного простору. Їх становлення і розвиток відбувалися паралельно з формуванням системи, відображаючи зміни в суспільстві, освітніх потребах, культурному житті та ставленні до книги і знань. У різні історичні періоди бібліотеки при навчальних закладах виконували не лише функцію зберігання та видачі літератури. Вони були осередками самоосвіти, формування читацької культури, підтримки навчального процесу та інтелектуальному розвитку дітей та викладачів. Ця стаття має на меті простежити основні етапи становлення та розвитку бібліотек навчальних закладів Житомира, показати їхню роль в освітньому й культурному житті міста та зберігати відомості про бібліотеки, які протягом багатьох років залишалися невід'ємною частиною історії житомирської освіти.

БІБЛІОТЕКА ЖИТОМИРСЬКОГО МУЗИЧНОГО ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ ім. В. С. КОСЕНКА ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Бібліотека Житомирського музичного фахового коледжу ім. В. С. Косенка Житомирської обласної ради є структурним підрозділом одного з найстаріших мистецьких закладів України, історія якого бере початок у 1905 р. Належить до мережі бібліотек закладів фахової передвищої освіти України та є спеціалізованим інформаційно-бібліотечним центром із забезпечення освітньої, виконавської, концертної, науково-методичної й просвітницької діяльності коледжу.

Перша архівна згадка про бібліотеку датується 1933 р. Згідно з наказом Волинського музичного технікуму № 109 від 3 квітня 1933 р. на посаду бібліотекаря було призначено працівника, що є першим документальним свідченням функціонування бібліотеки. Із 1954 р. ведуться інвентарні книги, що засвідчують офіційне оформлення бібліотечного обліку. Назва бібліотеки змінювалася відповідно до перейменувань навчального закладу.

Бібліотечний фонд формувався протягом десятиліть завдяки цілеспрямованій роботі бібліотекарів, викладачів і меценатів. Наприкінці 1954 р. він нараховував близько 2 тис. примірників книжкових і нотних видань, у

2020р. – понад 63 тис. примірників, станом на початок 2026 – близько 57 тис. примірників.

До структури бібліотеки входять книгосховище з кафедрою видачі літератури та читальна зала. З 2021 р. у приміщенні бібліотеки діє музей Віктора Косенка, присвячений життю і творчості видатного українського композитора, піаніста, педагога, уродженця Житомира, ім'я якого носить коледж.

Фонд бібліотеки формується відповідно до профілю закладу освіти і включає книги, нотні видання, періодичні видання, електронні документи, довідково-бібліографічні матеріали, навчальну та методичну літературу, а також підручники для 10–11 класів. Його основу становлять нотні видання та навчальна література з музично-теоретичних дисциплін, історії музики, виконавського мистецтва, збірники творів українських і зарубіжних композиторів, клавіри опер, симфонічні й оркестрові партитури.

Особливу наукову й культурну цінність становлять прижиттєві видання українських композиторів Лесі Дичко та Олександра Яковчука, академічне «Зібрання творів В. С. Косенка», окремі зарубіжні музичні видання та колекція рідкісних і стародрукованих видань.

Довідково-бібліографічний апарат бібліотеки представлений універсальними та галузевими енциклопедіями, словниками, довідниками, бібліографічними посібниками, а також систематичною картотекою з аналітичним розписом нотно-музичних матеріалів.

Основними користувачами бібліотеки є студенти та викладачі коледжу. Щороку бібліотека обслуговує близько 300 студентів і 100 викладачів, здійснює близько 17 тис. книговидач та понад 8 тис. відвідувань.

Основні напрями діяльності: бібліотечно-інформаційне забезпечення освітнього процесу; комплектування, облік і збереження бібліотечного фонду; інформаційно-бібліографічне обслуговування; популяризація української музичної спадщини; підготовка бібліографічних покажчиків і рекомендаційних списків літератури; формування інформаційної культури користувачів.

У 2025 р. до 120-річчя коледжу бібліотека взяла участь у підготовці збірника статей «Сім стовпів: Історія відділів у творчих портретах викладачів», до якого увійшов бібліографічний покажчик «Віктор Косенко. Життя, наповнене музикою». Того ж року розпочато створення електронної бібліотеки, матеріали якої поступово розміщуються на офіційному сайті коледжу.

У різні роки вагомий внесок у розвиток бібліотеки зробили Марія Ковалевська, Людмила Банцер та Світлана Ягоджинська. Нині в бібліотеці працюють два фахівці, які забезпечують її інформаційну, бібліографічну та культурно-просвітницьку діяльність.

БІБЛІОТЕКА ЖИТОМИРСЬКОГО ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ імені ІВАНА ОГІЄНКА ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Бібліотека Житомирського фахового коледжу культури і мистецтв імені Івана Огієнка є структурним підрозділом закладу фахової передвищої освіти, який здійснює підготовку фахівців у галузі культури, мистецтва, інформаційної, бібліотечної та архівної справи. Основним завданням бібліотеки є інформаційне забезпечення освітнього процесу, формування та збереження документних ресурсів, сприяння професійній підготовці майбутніх фахівців, розвиток інформаційної культури здобувачів освіти та підтримка соціокультурної діяльності коледжу.

Бібліотеку засновано у 1958 р. одночасно зі створенням Житомирського технікуму підготовки культурно-освітніх працівників відповідно до наказу Міністерства культури УРСР від 24 вересня 1958 р. № 201 та листа Ради Міністрів УРСР від 18 вересня 1958 р. № 37-418. Першим бібліотекарем була Єрохіна Тамара Федорівна, призначена наказом директора № 5 від 10 жовтня 1958 р.

Історія бібліотеки нерозривно пов’язана з історією закладу освіти. У перші роки діяльності головну увагу було зосереджено на формуванні фонду

навчальної, суспільно-політичної та художньої літератури, необхідної для підготовки працівників культурно-освітньої сфери. У міру розширення спеціальностей і напрямів підготовки фонд поповнювався виданнями з культурології, музичного мистецтва, хореографії, режисури, декоративно-прикладного мистецтва, бібліотекознавства, документознавства та інших галузей знань.

У 1961 р. технікум було реорганізовано в культурно-освітнє училище. У подальшому навчальний заклад неодноразово змінював назву та статус: Житомирське училище культури, Житомирське училище культури і мистецтв ім. Івана Огієнка, Житомирський коледж культури і мистецтв ім. Івана Огієнка. Відповідно до рішення Житомирської обласної ради від 5 березня 2020 р. № 1851 «Про зміну назви та затвердження у новій редакції Статуту Житомирського фахового коледжу культури і мистецтв імені Івана Огієнка Житомирської обласної ради» заклад отримав сучасну назву — Житомирський фаховий коледж культури і мистецтв імені Івана Огієнка Житомирської обласної ради. Зміни статусу закладу безпосередньо впливали на напрями комплектування фондів бібліотеки, організацію бібліотечно-інформаційного обслуговування та розвиток її інформаційних ресурсів.

Бібліотека пройшла складний шлях становлення, розвитку та модернізації. Вагомий внесок у розвиток бібліотеки зробили її керівники та працівники. У різні роки бібліотеку очолювали Надточій Г. А., Колченко О. Г., Горбат В. Ф., Бичківська З. М., Романюк Т. К., Іванова Ю. М., Чуприна З. Г., Коротун Н. В., Жебровська Л. В., Ткачук Г. В., Данильченко Т. В. З 2015 р. завідувачкою бібліотеки є Кудімова Наталія Вікторівна.

Бібліотека бере активну участь у формуванні інформаційної культури здобувачів освіти. Вона сприяє формуванню професійних компетентностей майбутніх фахівців галузі культури та мистецтва, популяризує українську книгу, культурну спадщину України, творчість видатних діячів науки й культури, зокрема Івана Огієнка.

До структури бібліотеки входять абонемент, читальна зала з комп’ютерною зоною та книгосховище підручників і навчальних посібників.

Фонд бібліотеки формується відповідно до профілю підготовки фахівців коледжу. У його складі навчальна, науково-популярна, довідкова та художня література, видання з культури й мистецтва, нотні видання, періодика, методичні матеріали.

Особливу цінність становлять видання з історії української культури, мистецтва, музикознавства та хореографії. Важливу частину фонду складають нотні видання, необхідні для забезпечення освітнього процесу мистецьких спеціальностей. У читальній залі зосереджено довідковий і краєзнавчий фонд, до якого входять енциклопедії, словники, довідники, бібліографічні посібники та видання з історії Житомирщини.

Довідково-бібліографічний апарат бібліотеки включає алфавітний і систематичний каталоги, систематичну картотеку статей, тематичні картотеки та електронні інформаційні ресурси. Проводиться робота з удосконалення електронних форм обліку документів, інформаційного пошуку та надання віддаленого доступу до освітніх ресурсів.

Користувачами бібліотеки є здобувачі освіти, педагогічні працівники та співробітники коледжу. Бібліотека здійснює видачу документів через абонемент, обслуговування у читальній залі, довідково-бібліографічне та інформаційне обслуговування, проводить консультації щодо пошуку та використання інформаційних ресурсів. Для користувачів обладнано комп’ютерну зону з доступом до мережі Інтернет.

Основними напрямами діяльності бібліотеки є формування, збереження та популяризація бібліотечного фонду, інформаційне забезпечення освітнього процесу, бібліотечно-бібліографічне обслуговування, виховання інформаційної культури студентської молоді, популяризація української книги та читання.

Важливе місце в роботі бібліотеки займає соціокультурна діяльність. Працівники організовують тематичні книжкові виставки, виставки-персоналії, айстопер-виставки, інформаційні перегляди літератури, години інформації, бібліографічні огляди, присвячені визначним подіям української історії та культури. Традиційними стали екскурсії до бібліотеки для студентів першого

курсу, під час яких відбувається ознайомлення з фондом, правилами користування бібліотекою та інформаційними ресурсами.

Бібліотека бере участь у реалізації освітніх, виховних і культурно-мистецьких проєктів коледжу, співпрацює з бібліотеками Житомира та Житомирської області, закладами культури й освіти регіону. З вересня 2023 р. завідувачка бібліотеки Кудімова Н. В. очолює обласне методичне об'єднання завідувачів бібліотек закладів фахової передвищої освіти Житомирської області, що сприяє координації професійної діяльності бібліотек регіону та впровадженню сучасних форм бібліотечного обслуговування.

На сучасному етапі бібліотека активно впроваджує інформаційно-комунікаційні технології в бібліотечні процеси. На вебсайті коледжу функціонує рубрика «Бібліотека», де представлені електронні освітні ресурси та інформаційне забезпечення освітньо-професійних програм. Для комунікації з користувачами використовуються електронна пошта та соціальні мережі. Інформаційно-просвітницька діяльність бібліотеки висвітлюється також у групі «СТУДБІБЛІОТЕКА» соціальної мережі Facebook.»

БІБЛІОТЕКА ЖИТОМИРСЬКОГО АГРОТЕХНІЧНОГО ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ

Бібліотека ЖАТФК є провідним структурним підрозділом закладу освіти, що виконує функції локального інформаційного, навчально-методичного, наукового, культурного та виховного центру. Діяльність підрозділу спрямована на комплексне інформаційне забезпечення та супровід освітнього процесу в коледжі.

Етапи становлення та реорганізації бібліотеки [3]: 1930 р. – заснування книгозбірні як бібліотеки Крошенського садово-городнього технікуму, створеного постановою Наркомосвіти на базі Крошенської садово-городньої профшколи, що діяла у 1928–1929 рр. (вперше про реорганізацію Крошенської профшколи в технікум згадується у газеті «Радянська Волинь» за 21 червня 1930 р.) [3. С. 44]; 1933 р. – перейменовано на бібліотеку Крошенського

сільськогосподарського технікуму; 1956 р. – реорганізовано в бібліотеку Житомирського сільськогосподарського технікуму; 1994 р. – зміна статусу на бібліотеку Житомирського агротехнічного коледжу; з 2021 р. і дотепер – функціонує як бібліотека Житомирського агротехнічного фахового коледжу.

Протягом 1933–1945 рр. тривав етап формування первинного книжкового фонду. Через тогочасні штатні обмеження окремої посади бібліотекаря у цей період передбачено не було.

У роки Другої світової війни внаслідок пожежі було повністю знищено первинний книжковий фонд книгозбірні. Після відновлення діяльності навчального закладу бібліотеку розташували у приміщенні студентського гуртожитку, де облаштували абонемент та читальний зал на 30 місць [3].

Протягом 1946–1974 рр. штатний розпис підрозділу залишався незмінним і нараховував 3 штатні одиниці: завідувач бібліотеки та два бібліотекарі. Активне наповнення фонду друкованими виданнями та розширення інформаційних запитів зумовили введення у 1976 році посади бібліографа.

Новим етапом розвитку підрозділу стало введення в експлуатацію п’ятиповерхового навчального корпусу № 1 у 1982 році, куди й було переміщено книжковий фонд. Оновлена структура бібліотеки охоплювала два автономні сектори: просторий абонемент із містким книгосховищем та читальний зал на 100 місць (для забезпечення роботи якого було виділено додаткову ставку бібліотекаря).

У зв'язку зі збільшенням контингенту здобувачів освіти, у 1994 році штат розширили за рахунок ще однієї посади бібліотекаря читального залу. Таким чином, загальна чисельність працівників підрозділу зросла до 6 осіб.

Керівний склад бібліотеки (історична хронологія) [2,3]:

- 1946–1974 рр. – Безносюк Віра Калениківна;
- 1974–2008 рр. – Добринець Сталіна Лаврентіївна;
- грудень 2008 р. – лютий 2022 р. – Зибіна Ірина Євгенівна;
- з лютого 2022 р. і дотепер – Антипчук Ірина В’ячеславівна.

У різні періоди функціонування книгозбірні вагомий внесок у її розвиток та організацію бібліотечної справи зробили такі працівники, як: В. Ф. Гринько,

Н. І. Залізняк, Г. О. Михайлова, Н. В. Зозулевич, Л. І. Гавриловська, А. С. Орешко та О. Л. Федорова [3].

Загальна площа приміщень бібліотеки становить 525 м², структурованих за функціональним призначенням: три ізольовані книгосховища; сектор абонементу; читальний зал площею 180 м², розрахований на 100 посадкових місць [7].

За змістовою структурою фонд диференційовано на два основні масиви: навчальна література (на січень 2026 року – 56%) та науково-популярні видання (на січень 2026 року – 44%) [6, 7]. За хронологічним зрізом динаміка формування бібліотечного фонду виглядає так: січень 2012 р. – загальний обсяг фонду – 79 596 примірників; кінець 2015 р. (історичний максимум) – 80 108; січень 2026 р. – 70 915 [5, 6].

Фонд періодики (газети та журнали) зосереджено в межах читального залу. Максимум сукупних надходжень зафіксовано у 2016 році (53 назви) [1]. Надалі спостерігалася стійка тенденція до скорочення репертуару періодики, зумовлена комплексом об'єктивних чинників: припиненням діяльності низки профільних видавництв; зміною моделі фінансування закладу освіти через передачу на баланс Житомирської обласної державної адміністрації; кризовими явищами в економіці та видавничій галузі, спричиненими повномасштабним вторгненням РФ в Україну (починаючи з 2022 року).

Таблиця 1

Хронологічна таблиця передплати періодичних видань (назви) [1]

Рік	**Кількість назв**	**Рік**	**Кількість назв**
2012	38	**2019**	36
2013	39	**2020**	30
2014	37	**2021**	17
2015	41	**2022**	9
2016	53	**2023**	12
2017	49	**2024**	6
2018	43	**2025**	7
		2026	3

Довідково-бібліографічний апарат (ДБА) бібліотеки має комбіновану структуру й складається з двох основних блоків: традиційні паперові каталоги (алфавітний та систематичний); електронний каталог (ЕК), упроваджений у практику роботи з 2010 року. На теперішній час ЕК функціонує виключно в межах внутрішньої локальної мережі підрозділу через відсутність автономного вебсайту бібліотеки.

З метою адаптації до вимог сучасного цифрового освітнього простору, бібліотеку оснащено комп'ютерною технікою та мультимедійним обладнанням. Для користувачів забезпечено безкоштовний доступ до інформаційних ресурсів мережі Інтернет за допомогою проводового підключення та безпровідної технології Wi-Fi.

Таблиця 2

Динаміка основних показників діяльності бібліотеки (2012–2026 рр.)

Зведена таблиця статистичних показників роботи бібліотеки [4, 7]:

Рік	**Зареєстровані користувачі (осіб)**	**Загальна книговидача (прим.)**	**Кількість відвідувань (од.)**
2012	2 372	204 900	118 100
2013	2 361	205 070	118 400
2014	2 244	193 070	117 900
2015	2 060	192 070	116 850
2016	2 245	195 040	113 900
2017	2 387	196 200	112 950
2018	2 607	145 500	111 675
2019	2 637	145 035	110 754
2020	2 411	132 605	101 262
2021	2 191	138 424	93 506
2022	2 651	121 485	82 725
2023	2 954	129 544	85 445

2024	2 471	120 503	87 515
2025	2 300	121 618	88 422
2026 *(на січень)*	2 300	-	-

Важливим кроком у напрямі підтримки концепції відкритої науки та збереження інтелектуального доробку закладу стало створення у 2023 році електронного архіву – репозитарію коледжу (http://repozitory.zhatk.zt.ua/) (відкритий доступ). На базі репозитарію здійснюється систематичне накопичення, структурування та довготривале зберігання у форматі PDF наукових праць, методичних розробок та публікацій науково-педагогічних працівників коледжу з обов'язковим внесенням відповідних метаданих для оптимізації внутрішнього та зовнішнього пошуку.

Маркетингова та просвітницька діяльність книгозбірні реалізується через такі канали дистрибуції інформації: спеціалізований інформаційний блок (сторінка бібліотеки: https://zhatk.zt.ua/zhatk/biblioteka/) на офіційному сайті коледжу, де системно висвітлюються ключові події, анонси та результати роботи підрозділу; офіційна сторінка на платформі Facebook (https://www.facebook.com/lib.zhatk), яка слугує майданчиком для оперативного діалогу з користувачами та популяризації нових надходжень; власний YouTube-канал (https://www.youtube.com/channel/UCUqwyIU_ijuowpdCUC1di0g), що використовується для публікації відеонарисів та репортажів із соціокультурних заходів.

Сучасна стратегія діяльності бібліотеки ЖАТФК базується на комплексному підході до інформаційного забезпечення освітнього процесу та інтеграції соціокультурних функцій. До ключових завдань підрозділу належать: забезпечення здобувачів освіти та науково-педагогічного складу профільною навчальною, науковою та навчально-методичною літературою; формування інформаційної та медіакультури користувачів, популяризація читання серед студентської молоді; інформаційне супроводження професійного розвитку викладачів (надання доступу до фахових періодичних і монографічних видань,

допомога в підготовці до лекційних занять, науково-практичних конференцій та семінарів).

ЗВЯГЕЛЬСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ КОЛЕДЖ

Історія бібліотеки Звягельського політехнічного фахового коледжу (який багато років мешканці міста та випускники пам'ятають як *Новоград-Волинський машинобудівний*, а згодом — *промислово-економічний технікум*) нерозривно пов'язана із розвитком самого навчального закладу. Вона пройшла шлях від кількох полиць із технічними довідниками до статусу однієї з найкращих технічних бібліотек регіону.

У жовтні 1969 року було створено філію Київського вечірнього індустріального технікуму при заводі сільгоспмашин. Власного приміщення заклад не мав — усе починалося з двох кімнат. Перший книжковий фонд був зовсім невеликим і складався переважно зі спеціалізованої літератури з обробки металів різанням та ремонту обладнання, яку передавав базовий завод та індустріальний технікум для вечірньої форми навчання.

Бібліотека Звягельського політехнічного фахового коледжу була заснована 20 вересня 1971 року. Книжковий фонд бібліотеки на 1 липня 1972 року становив 1236 екземплярів книг на суму 1241крб. 44 коп.

У вересні 1975 року філію перетворили на самостійний **Новоград-Волинський машинобудівний технікум**, з'явилося денне відділення.

Саме в цей період бібліотека отримує офіційний статус підрозділу технікуму. Почалося активне централізоване комплектування фонду навчальними підручниками та гуманітарною літературою.

Із призначенням директором Дзюбенка І. Ф. у 1977 році розпочалося масштабне будівництво нового навчального комплексу. Після відкриття нового корпусу бібліотека отримала просторі ізольовані приміщення.

На початку 21 століття, у зв’язку з відкриттям нових спеціальностей, бібліотечний фонд отримує значну кількість необхідних для навчання

посібників. Розширення бібліотечного фонду потребувало додаткових площ і на сьогодні бібліотека розташовується в новому приміщенні, має абонемент і читальний зал, обслуговує учасників освітнього процесу та співробітників коледжу.

Зі зміною статусу закладу на промислово-економічний технікум (НВПЕТ), бібліотека кардинально перебудовує свою роботу. Поруч із суто інженерними книгами полиці активно заповнюються літературою з економіки, бухгалтерського обліку, програмування та комп'ютерних наук. Бібліотека вважається **найкращою технічною бібліотекою району**.

Сьогодні, вже у статусі бібліотеки Звягельського політехнічного фахового коледжу, підрозділ поєднує класичні традиції із цифровими технологіями. Окрім паперових видань, створюється доступ до електронних ресурсів, підручників та методичних матеріалів коледжу. Створено електронний каталог бібліотеки.

Бібліотека в цифрах та фактах

- **Книжковий фонд:** сумарний фонд бібліотеки складає понад **23 000 томів** наукової, технічної, довідкової, навчальної та художньої літератури.
- **Читальний зал:** розрахований на **80 відвідувачів**. Це найбільша навчальна аудиторія коледжу (не враховуючи актового залу), яка щодня стає майданчиком для самопідготовки студентів, написання курсових проєктів та проведення виховних заходів.
- **Унікальність:** Тривалий час бібліотека утримує статус головного осередку технічної та інженерної книги у Звягельському краї.

Бібліотека коледжу сьогодні — це не просто сховище книжок, а сучасний інформаційно-ресурсний бібліотечний простір, де студенти можуть знайти все: від креслень раритетних верстатів до найновіших посібників з ІТ-технологій та економічного аналізу.

БІБЛІОТЕКА КОРОСТИШІВСЬКОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ імені .І. Я. ФРАНКА ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Бібліотека є навчальним, інформаційним, культурно-просвітницьким підрозділом коледжу, основне завдання якого – забезпечення повного, високоякісного й оперативного бібліотечно-бібліографічного обслуговування здобувачів освіти та викладачів.

Історія бібліотеки сягає 1869 року й нерозривно пов'язана із заснуванням в Києві Учительської семінарії. У серпні 1873 року Учительську семінарію Південно-Західного краю переведено в Коростишів Радомисльського повіту Київської губернії. Навчальний заклад став іменуватися Коростишівською вчительською семінарією (нині Коростишівський педагогічний фаховий коледж імені І. Я. Франка Житомирської обласної ради), яка готувала вчителів початкових класів.

У 1905 році бібліотека учительської семінарії нараховувала 4752 найменування книг у 9499 томах на суму 11 162 крб. 42 коп. Станом на 1913 рік у семінарії функціонувало дві бібліотеки: фундаментальна – 3144 назви видань (6807 томів) і учнівська – 1330 назв (2197 томів). При семінарській метеорологічній станції функціонувала окрема бібліотека з проблем метеорології, куди цілеспрямовано надходили наукові видання. Ініціатором такої наукової співпраці був викладач семінарії, природодослідник, краєзнавець, учений зі світовим ім'ям М. П. Кудрицький.

У роки війни книжковий фонд був знищений. Після закінчення війни навчальний заклад відновив свою діяльність у 1944 році. Розпочалася робота з формування книжкового фонду. Не вистачало підручників. На курс видавали по 3-4 примірники, а з окремих предметів – лише по одному. Художньою літературою були забезпечені на 70% від потреби. У цей час завідувачкою бібліотеки працювала Ольга Олександрівна Мішина (до 1962 року).

Оскільки навчальний заклад готував учителів початкових класів, то і книжковий фонд комплектувався відповідною літературою.

У 1958 році розпочато підготовку вчителів трудового навчання і креслення; книжковий фонд почав поповнюватися літературою з деревообробки, металознавства, столярної та слюсарної справи, технічної механіки, креслення, методики трудового навчання і креслення, електротехніки, нарисної геометрії, підручниками з трудового навчання для загальноосвітньої школи, літературою з декоративно-ужиткового мистецтва, технічного моделювання.

У 1991 році, коли Україна стала самостійною державою, слід було швидко перебудувати структуру фонду та систему довідково-інформаційного апарату. Актуальну інформацію для забезпечення навчально-виховного процесу на початку 90-х років можна було одержати, як правило, з періодичних видань та нечисленних книжкових надходжень суспільно-політичної тематики чи гуманітарних наук. Отож значна увага приділялась організації та веденню систематичної картотеки статей, тематичним картотекам. Із середини 90-х років почало надходити більше видань довідкового характеру: енциклопедій, довідників, що покращило обслуговування користувачів бібліотеки.

У 2007 році було відкрито спеціальність Фізична культура, тому книжковий фонд поповнився підручниками з легкої атлетики, гімнастики, футболу, баскетболу, плавання, спортивної фізіології, туризму, методики фізичного виховання та іншої літератури.

Помітний слід в історії бібліотеки коледжу залишила Алевтина Іванівна Кравчук, яка була завідувачкою з 1962 до 2008 року. Саме завдяки їй налагоджено зв’язки з книжковими видавництвами, обласним бібліотечним колектором, які дозволяють систематично поповнювати книжковий фонд.

За останні роки книгозбірня поповнилася новими довідковими виданнями з питань педагогіки, психології, мовознавства, літературознавства, історії України, правознавства, художньою літературою, підручниками для вищих навчальних закладів та загальноосвітньої підготовки.

У структурі бібліотеки: абонемент, читальна зала, книгосховище. Нині книжковий фонд бібліотеки становить близько 52 тис. примірників, у т. ч. 28 тис. підручників.

Довідково-бібліографічний апарат складається з каталогів (алфавітний, систематичний) та картотек (систематична картотека статей, тематичні картотеки на допомогу у підготовці до виховних годин, пробних уроків, безперервної практики).

Бібліотека обслуговує понад 910 читачів за єдиною реєстраційною карткою, а всі підрозділи – 1684 читачів. Користувачами бібліотеки є здобувачі освіти денної та заочної форм навчання, викладачі, працівники структурних підрозділів. Кількість відвідувань за рік становить 35 тис., кількість книговидач – 49 тис. екземплярів.

Сьогодні бібліотека акцентує увагу на використанні нових форм обслуговування користувачів, а послуги – на основі інформаційно-комунікаційних технологій. Бібліотека організовує актуальні перегляди та книжкові виставки, мистецько-біографічні етюди, бібліофреші, віртуальні бібліографічні огляди, книжкові інсталяції, бібліотечні уроки та ін. Бібліотека діє як просвітницький центр, відгукуючись на видатні події й знаменні дати, є учасником різноманітних заходів, бере участь у проведенні регіональних, обласних, всеукраїнських семінарів педагогічних та бібліотечних працівників.

З 2017 року функціонує веб-сайт бібліотеки «Віртуальна бібліотека». Дану роботу представлено на Всеукраїнському конкурсі професійної майстерності «Педагогічний Оскар» у номінації «Інновації науково-методичного забезпечення освітньої діяльності та управління закладу фахової передвищої освіти», де робота зайняла перше місце.

БІБЛІОТЕКА НОВОЧОРТОРИЙСЬКОГО ТЕХНОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО КОЛЕДЖУ

Створена відразу після відкриття у 1920 році Волинського агрономічного технікуму, з метою допомоги у наданні якісної освіти майбутнім спеціалістам

агрономічного профілю. Оскільки технікум було розміщено в маєтку княгині Н.І.Оржевської, то незначну частину фонду склали книги із особистої бібліотеки власниці (Оржевська сама добровільно передала маєток під сільськогосподарський технікум, де викладала німецьку мову у 1920-1921 роках).

У роки Другої світової війни бібліотека зникла і тому після відновлення роботи навчального закладу у 1944 році бібліотеку створювали з нуля.

У 1985 році, після введення в експлуатацію нового корпусу технікуму, бібліотека була перенесена туди у спеціально відведене приміщення. Тут знаходиться і по цей час. Назва бібліотеки змінювалася відповідно до змін назви навчального закладу.

Бібліотека складається з абонементу і читального залу (на 100 місць). Фонд бібліотеки на 01.01.2026 року складається з книг, журналів, газет та електронних документів, з них 32 516 примірників книг. У загальному фонді бібліотеки виділено фонд цінних видань у кількості 190 примірників. Серед них агрономічні та ветеринарні видання 40-60-х років ХХ ст.(за профілем закладу).

Фонд навчальної літератури складає 28 534 примірники з усіх спеціалізацій коледжу.

В бібліотеці функціонують традиційні каталоги (алфавітний і систематичний) та картотеки (краєзнавча та періодичних видань). Створено тематичні бази даних: хірургія, хвороби дрібних тварин, математика, інформатика, бухгалтерський облік.

З 2022 року у бібліотеці ведеться електронний каталог. Він включає (на даний час) всю навчальну та методичну літературу з 2000 року видання.

У бібліотеці – один читальний зал на 100 студентів, який має в наявності: 3 комп’ютери, два ноутбуки, мультимедійну дошку, великоформатний плазмовий телевізор. Тут проводяться різноманітні масові заходи, зустрічі, презентації і т.п. Кількість користувачів на 2025 рік – 725, книговидача – 29 640 примірників, кількість відвідувань – 6 043.

Бібліотека брала і бере участь у краєзнавчих проєктах спільно з закладами культури села. Бібліотекарі на допомогу у навчанні створили електронну бібліотеку, яка розміщена на сторінці бібліотеки на сайті коледжу. В бібліотеці працює бібліотекар і завідувач бібліотеки (з 2019 року – Осадчук А. М.).

Найбільший внесок зробили Осадчук Н. Т., Матвійчук Г. О. та Слободенюк Н. С., які працювали тут по декілька десятків років.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Архів Житомирського фахового коледжу культури і мистецтв імені Івана Огієнка. Наказ директора № 5 від 10 жовтня 1958 р. про призначення першого бібліотекаря.
2. Департамент освіти і науки Житомирської обласної державної адміністрації. Мережа закладів фахової передвищої освіти Житомирської області. URL: https://ondep.zht.gov.ua/pages/6.html.
3. Енциклопедія Сучасної України. Житомирське училище культури і мистецтв ім. І. Огієнка. URL: https://esu.com.ua/article-19266.
4. Житомирське училище культури і мистецтв імені Івана Огієнка. 50 років / гол. ред. М. П. Покропивний; відп. за вип. Н. О. Хом'як. Житомир, 2008. 88 с.
5. Наказ Міністерства культури УРСР від 24 вересня 1958 р. № 201 про створення Житомирського технікуму підготовки культурно-освітніх працівників.
6. Офіційний сайт Житомирського фахового коледжу культури і мистецтв імені Івана Огієнка. URL: https://culture.zt.ua/
7. Рішення Житомирської обласної ради від 05.03.2020 № 1851 «Про зміну назви та затвердження у новій редакції Статуту Житомирського фахового коледжу культури і мистецтв імені Івана Огієнка Житомирської обласної ради». URL: https://surl.li/ddgavp.
8. Українська бібліотечна енциклопедія. Житомирський фаховий коледж культури і мистецтв імені Івана Огієнка. URL «Сім стовпів»: Історія відділів у творчих портретах викладачів: збірник статей до 120-річчя Житомирського

музичного фахового коледжу ім. В. С. Косенка / авт.-упоряд. І. Копоть. – Житомир : ТОВ «Видавничий дім "Бук-Друк"», 2025. – 176 с.

9. Архів Житомирського музичного фахового коледжу ім. В. С. Косенка. Наказ Волинського музичного технікуму № 109 від 3 квітня 1933 р.; інвентарні книги бібліотеки (з 1954 р.).

10. Електронний каталог бібліотеки ЖАТФК [Електронний ресурс]. Житомир : ЖАТФК, 2010-…11394 записи.

11. Житомирському агротехнічному коледжу 80 : [історичний нарис] / авт. кол.: А. Б. Войтенко, Л. П. Веремій, Г. Д. Шкатула [та ін.]. Житомир : Полісся, 2009. С. 16-17 : іл.

12. Житомирському агротехнічному коледжу 90. Славний шлях до успіху : монографія / ред. кол.: М. М. Тимошенко, І. М. Можарівська, Ю. В. Малихін [та ін.]. Житомир : О. О. Євенок, 2018. С. 271-273 : кольор. іл.

13. Звіт бібліотеки коледжу / уклад. : І. Є. Зибіна, І. В. Антипчук. Житомир: ЖАТК (ЖАТФК), 2012-2025.

14. Основні відомості про бібліотеку : статистичні показники / уклад.: І. Є. Зибіна, І. В. Антипчук. Житомир : ЖАТК (ЖАТФК), 2012-2025.

15. Мороз В. М., Демченко А. М. «Коростишівський педагогічний коледж імені І. Я. Франка: 145 років історії та традицій» – Житомир, 2014.

16. Мороз В. М., Демченко А. М. «Історія крізь століття» – 2019.